

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

LOs yttrande över Remiss angående Karenstak och högriskskydd - en översyn av karensavdraget och förslag på utökade undantag Ds 2023 nr 33

LO har beretts möjlighet att lämna synpunkter på de förslag som framgår av Ds 2023:33 *Karenstak och högriskskydd - en översyn av karensavdraget och förslag på utökade undantag*. Remissvaret inleds med LOs övergripande och principiella syn på utredningens uppdrag och slutsatser för att därefter kommentera de förslag som läggs fram.

Sammanfattning av LOs ståndpunkter

- LO anser att arbetsgruppen inte presenterar de nödvändiga författningsförslag som skulle lösa de samhällsproblem som karensavdraget orsakar. Karensavdraget drabbar särskilt arbetare. LO förbundens medlemmar tvingas välja mellan ekonomisk förlust och att arbeta trots sjukdom, vilket leder till skadlig sjuknärvaro och ökad smittspridning.
- LO kräver ändringar i både sjuklönelagen och socialförsäkringsbalken för att häva de ekonomiska konsekvenser som karensavdraget medför. Sjuklön eller sjukpenning från första dagen är fullt tillräckligt som självrisk.
- LO anser inte att utredningens förslag om förändringar i det allmänna och särskilda högriskskyddet är tillräckliga, men avstyrker inte förslagen i detta läge. Förändringarna är innebär viss förbättring av befintliga regelverk och innebär att fler individer omfattas av undantagen och i längre perioder. Mot bakgrund av att ersättning för höga sjuklönekostnader (EHS) upphör sista juni 2024 är det ännu viktigare att de högriskskydd som idag finns utökas för att minska risken för selektering av personer med sjukdomshistoria och sjukdomsproblematik.
- LO avstyrker förslagen om en förenklad administration av högriskskyddet eftersom dessa skulle leda till lägre dagsersättning för arbetstagare under de första 14 dagarna av en sjukperiod.

LOs övergripande syn på utredningens uppdrag och slutsatser

Arbetsgruppen på Socialdepartementet med uppdrag att se över karensavdraget tillsattes för att analysera ändamålsenlighet, fördelningseffekter, inklusive jämställdhetseffekter, samt övriga konsekvenser av karensavdraget i sjukförsäkringen och om det bedömdes motiverat föreslå förändringar av karensavdraget.

LO har under en längre tid drivit på för att permanent avskaffa karensavdraget i sjukförsäkringen. LO kan tyvärr konstatera att arbetsgruppen inte lämnar de författningsförslag som är nödvändiga. Karensavdraget leder till att den som tvingas stanna hemma på grund av sjukdom betalar en hög självrisk – både genom sjuklönen och karensavdraget. Sjuklönen utgör 80 procent av lönen. Från sjuklönen görs sedan ett karensavdrag motsvarande 20 procent av den sjuklön som arbetstagaren genomsnittligen beräknas få under en vecka. LO anser att det behövs en självrisk i sjukförsäkringen men att inte hela inkomstbortfallet ersätts vid sjukdom, i form av sjuklön, är fullt tillräckligt som självrisk.

Att jobba småsjuk är svårare för den som behöver vara fysiskt på arbetsplatsen. Skillnader i arbetsvillkor skapar skilda förutsättningar att hantera sjukdom. Nio av tio av LO-förbundens medlemmar måste utföra sitt arbete på plats.¹ Många har inte råd att förlora en dagsinkomst och går därför till jobbet. Sex av tio av LO-förbundens medlemmar har på grund av karensavdraget valt att gå till arbetet trots att de varit sjuka. Nära två av tio av LO-förbundens medlemmar har på grund av karensavdraget i stället valt att ta semester.²

Avskaffandet av karensavdraget är även viktigt för att motverka skadlig sjuknärvaro och smittspridning. LO anser att det inte bara krävs en förändring i sjuklönelagen utan också i socialförsäkringsbalken, så att arbetsökande, föräldralediga och de som har osäkra tidsbegränsade anställningar och får ersättning från socialförsäkringen inte drabbas av den ekonomiska förlust och följderna med sjuknärvaro och smittspridning som ett karensavdrag innebär.

¹ LO. *Vi som inte jobbade hemma*. Stockholm: Bantorget Grafiska AB, 2021.
[https://www.lo.se/home/lo/res.nsf/vRes/lo_fakta_1366027478784_vi_som_inte_jobbade_hemma_pdf/\\$File/Vi_som_inte_jobbade_hemma.pdf](https://www.lo.se/home/lo/res.nsf/vRes/lo_fakta_1366027478784_vi_som_inte_jobbade_hemma_pdf/$File/Vi_som_inte_jobbade_hemma.pdf) 2024-03-26

² LO. *Sveriges Jämställdhetsbarometer 2023*. Stockholm: Bantorget Grafiska AB, 2023.
[https://www.lo.se/home/lo/res.nsf/vRes/lo_fakta_1366027478784_sveriges_jamstalldhetsbarometer_2023_pdf/\\$File/Sveriges_jamstalldhetsbarometer_2023.pdf](https://www.lo.se/home/lo/res.nsf/vRes/lo_fakta_1366027478784_sveriges_jamstalldhetsbarometer_2023_pdf/$File/Sveriges_jamstalldhetsbarometer_2023.pdf) 2024-03-26

Utredningens förslag

Utredningen gör bedömningen att den höga självrisk i början av en sjukperiod innebär oönskade konsekvenser för individer med återkommande sjukperioder och för individer med små ekonomiska marginaler.

LO anser inte att utredningens förslag om förändringar i det allmänna och särskilda högriskskyddet är tillräckliga, men avstyrker inte förslagen i detta läge. Förändringarna innebär viss förbättring av befintliga regelverk och innebär att fler individer omfattas av undantagen och i längre perioder. LO anser att risken för selektering gällande personer med sjukdomshistoria och sjukdomsproblem behöver minimeras. Mot bakgrund av att ersättning för höga sjuklönekostnader (EHS) upphör sista juni 2024 är det ännu viktigare att de högriskskydd som idag finns utökas för att minska risken för en sådan selektering.

LO avstyrker förslagen om en enklare och effektiv administration av högriskskyddet samt de nya skyldigheter för Försäkringskassan och arbetsgivare som detta medför. Anledningen till att LO avstyrker detta är att arbetstagaren skulle få en lägre dagsersättning de första 14 dagarna av sjukperioden eftersom sjukpenningen är en lägre ersättning än sjuklön då den baseras på bara 97 procent av sjukpenninggrundande inkomst (SGI).

Avslutning

LOs uppfattning är att det är otillräckligt att enbart föreslå ändrade begränsningsregler inom nuvarande system. Det finns ett underutnyttjande av sjukförsäkringen och det är LOs förbundsmedlemmar som betalar priset. Karensavdraget är en alltför hög självrisk. Ett direkt avskaffande är det rimligaste och skulle innebära en konkret förbättring för de grupper där karensavdraget slår hårdast. Det är orimligt att Sverige är det enda nordiska land som har en smittspridningsmekanism i form av ett karensavdrag inbyggd i sjukförsäkringen. Karensavdraget bör istället avskaffas permanent för samtliga löntagare samt arbetssökande, föräldralediga och de som har osäkra tidsbegränsade anställningar.

Med vänlig hälsning
Landsorganisationen i Sverige

Susanna Gideonsson

Isabella Selling
Handläggare

